ES. 720

THE NATURAL HIS... ...EU
14 SEP 1998
...)
ENT... ...PA

PHEGEA

driemaandelijks tijdschrift van de

VLAAMSE VERENIGING VOOR ENTOMOLOGIE

Afgiftekantoor Antwerpen X ISSN 0771-5277

Redactie: Dr. J.-P. Borie (Compiègne, France), T. C. Garrevoet (Antwerpen), B. Goater (Chandlers Ford, England), Dr. K. Maes (Gent), Dr. K. Martens (Brussel), A. Olivier (Antwerpen), H. van Oorschot (Amsterdam), D. van der Poorten (Antwerpen), W. O. De Prins (Antwerpen).
Redactie-adres: W. O. De Prins, Diksmuidelaan 176, B-2600 Antwerpen (Belgium).
e-mail: willy.deprins@village.uunet.be.

Jaargang 26, nummer 3 1 september 1998

Ligdia adustata en *Eupithecia abietaria*: nieuw voor de provincie Antwerpen (Lepidoptera: Geometridae)

Guido De Prins & Theo Garrevoet

Résumé. *Ligdia adustata* et *Eupithecia abietaria*: espèces nouvelles pour la province d'Anvers (Lepidoptera: Geometridae)
Ligdia adustata ([Denis & Schiffermüller], 1775) et *Eupithecia abietaria* (Goeze, 1781) sont mentionnés ici pour la première fois de la province d'Anvers. La répartition en Belgique de cettes espèces est discutée, ainsi que leurs plantes nourricières et leurs biotopes.

Abstract. *Ligdia adustata* and *Eupithecia abietaria*: new to the province of Antwerp (Lepidoptera: Geometridae)
Ligdia adustata ([Denis & Schiffermüller], 1775) and *Eupithecia abietaria* (Goeze, 1781) are mentioned here for the first time from the province of Antwerp. The distribution of these species in Belgium, their foodplants and habitats are discussed.

Key words: Lepidoptera – faunistics – Belgium – *Ligdia adustata* – *Eupithecia abietaria*.

De Prins, G.: Markiezenhof 32, B-2170 Antwerpen-Merksem.
Garrevoet, T.: Kampioenstraat 14, B-2020 Antwerpen.

1. *Ligdia adustata* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

Nadat de auteurs te Zoersel een exemplaar van *Ligdia adustata* ([Denis & Schiffermüller], 1775) hadden waargenomen, wilden zij de gegevens uit de provincie Antwerpen nagaan. Zij waren dan ook erg verbaasd te moeten merken dat deze soort helemaal niet gemeld was in de lijst van de provincie Antwerpen door A. Janssen (1977–1988).

L. adustata vliegt bij voorkeur in bossen en bosachtige gebieden. In België komt de soort dan ook vooral voor ten zuiden van Samber en Maas. Slechts één enkele oude vindplaats aan de kust is bekend: Oostende, in de buurt van de voedselplant. Andere meldingen zijn er niet binnengekomen. Verder zijn er schaarse meldingen uit de rest van ons land. Merkwaardig is dat de soort nooit gemeld werd, noch uit Antwerpen, noch uit Limburg. De melding uit Lhomme (1923–1935): "France et Belgique: Partout" lijkt dus wel erg overdreven.

In Nederland komt de vlinder hoofdzakelijk voor in Limburg en in het duingebied. Voor Noord-Brabant geeft Lempke (1951) twee vindplaatsen. In het supplement (Lempke 1970) worden er acht bijgevoegd. De soort is volgens deze auteur op de vindplaatsen gewoon tot vrij gewoon.

De rupsen leven in juni en het najaar monofaag op kardinaalsmuts (*Evonymus europaea*). De meeste auteurs geven deze voedselplant als de enige. Toch schrijft Lempke (1970: 133) dat Leffef de rupsen ook op meidoorn (*Crataegus monogyna*) en sporadisch op *Prunus padus, Prunus serotina* en *Prunus domestica* vond. Ook op sleedoorn (*Prunus spinosa*) komt de rups voor.

De vlinder vliegt in twee generaties: de eerste van einde mei tot begin juli en de tweede in juli en augustus. In Nederland heeft men al meer dan tweeduizend exemplaren geteld en de vliegtijd is daar voor de eerste generatie 5.IV–8.VII en voor de tweede generatie 14.VI–4.IX. Er is geen scherpe grens tussen de twee generaties te trekken.

Waarnemingen in de provincie Antwerpen (chronologisch) (zie fig. 1):

Schilde	12-06-1975	1 ex.	André Lodts
Beerse	08-08-1988	1 ex.	Leo Dufraing
Beerse	16-081-1989	1 ex.	Leo Dufraing
Oud-Turnhout	26-08-1992	2 ex.	Leo Dufraing
Oud-Turnhout	26-08-1993	2 ex.	Leo Dufraing
Oud-Turnhout	01-06-1994	1 ex.	Leo Dufraing
Retie	19-08-1995	1 ex.	Leo Dufraing
Zoersel	29-07-1997	1 ex.	Guido De Prins

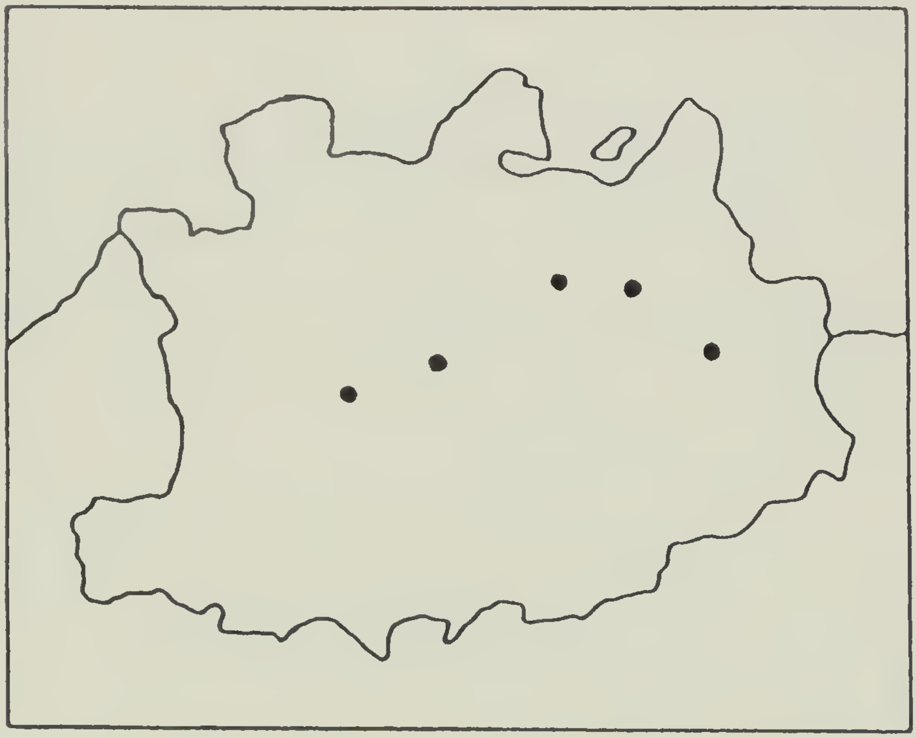

Figuur 1: verspreiding in de provincie Antwerpen van *Ligdia adustata* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

2. *Eupithecia abietaria* (Goeze, 1781)

Op 9.VI.1993 werden 1♂ en 1♀ *Eupithecia abietaria* (Goeze, 1781) op licht gevangen te Schoten (La Garenne).

De vlinder is een liefhebber van dennenbossen. Daarom is het eigenaardig dat de soort nog niet eerder in de Kempen is waargenomen. Volgens Hackray & Sarlet (1982: 84–85) leeft de rups op gewone zilverspar (*Abies pectinata*), spar (*Picea excelsa*), grove den (*Pinus silvestris*) en eik (*Quercus*). Deze laatste voedselplant is zeker verkeerd, want volgens Lempke (1969: 27) leeft de rups uitsluitend van de onrijpe zaden in de nog

groene kegels van naaldbomen, bij voorkeur in de toppen van 30–40 jaar oude naaldbomen, vooral van sparren.

De vlinder vliegt van einde mei tot juli; de pop overwintert meestal tweemaal.

Volgens Hackray & Sarlet (l.c.) beperkt de verspreiding van de soort zich in België hoofdzakelijk tot de Ardennen en vooral de Famenne en de Gaume. Buiten dit gebied werd slechts één exemplaar waargenomen, nl. te Hasselt (Limburg) door Fouassin.

Volgens Lempke (1970: 228) is de soort in Nederland tamelijk verspreid in sparrenaanplantingen, maar zeldzaam. Er worden slecht 14 vindplaatsen opgegeven in de catalogus en er worden er nog 11 aan toegevoegd in het supplement.

Wij danken Leo Dufraing die zo bereidwillig was zijn gegevens betreffende *Ligdia adustata* ter beschikking te stellen.

Bibliografie

Hackray, J. & Sarlet, L. G., 1981–1985. Catalogue des Macrolépidoptères de Belgique. Vol. IV Geometroidea. — Supplément à *Lambillionea* **81–84**: 1–318.

Janssens, A., 1977–1988. Katalogus van de Antwerpse Lepidoptera. — Bijlage *Phegea* **5–11**: 1–232.

Lempke, B. J., 1951. Catalogus der Nederlandse Macrolepidoptera. X Geometridae (vervolg). — *Tijdschr.Ent.* 94: 227–320.

Lempke, B. J., 1969. Catalogus der Nederlandse Macrolepidoptera. (Vijftiende supplement). — *Tijdschr.Ent.* **112**: 1579, pl. 1–8.

Lempke, B. J., 1970. Catalogus der Nederlandse Macrolepidoptera. (Zestiende supplement). — *Tijdschr.Ent.* **113**: 125–252, pl. 1–9.

Lhomme, L., 1923–1935. Catalogue des Lépidoptères de France et de Belgique. Volume 1. — Le Carriol, par Douelle (Lot).

THE NATURAL
HISTORY MUSEUM
14 SEP 1998
EXCHANGED
ENTOMOLOGY LIBRARY